

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

ANTONIGADE 3

KØBMAGER KVATER, KØBENHAVNS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	20.12.2016 og 13.01.2017
Besigtiget af:	Birte Skov
Journalnummer:	2010-7.83.03/101-0001
Kommune:	Københavns kommune
Adresse:	Antonigade 3, 1106 København K
Betegnelse:	Antonigade 3
Fredningsår:	1986
Omfang:	<i>Forhuset (før 1682, forhøjet mellem 1713 og 1733, ombygget mellem 1768 og 1779)</i>

BYGNINGSBESKRIVELSE

I fredningsbeskrivelsen er der ikke taget stilling til lovligheden af bygningsarbejder foretaget i ejendommen. Beskrivelsen beror på besigtigelse af stueetagen, første og tredje sal.

Antonigade 3 indgår som en del af den tilbageblevne række af ældre bygninger langs gadens nordside. Forhuset er på fire fag og har fire grundmurede etager mod gaden og fem etager med grundmuret stueetage og øvrige etager i bindingsværk mod gården. Østgavlens rødmaledede bindingsværk og røde tavler er blevet synligt, efter at nr. 5 blev nedrevet i efterkrigsårene. Den nederste del er forstærket med beton. Bygningen har mansardtag mod gaden hængt med røde vingetegl og med en hvidmalet profileret mansardgesims samt to nyere heltagskviste. Mod gården er heltag med en pudset køkkenskorsten, og langs tagfoden løber en hvidmalet gesimsrende af træ.

Over en lav pudset og gråmalet sokkel står facaden pudset og rødmalet med en enkel hvidmalet kordongesims og en profileret hovedgesims. Underfacaden har indgang i det vestre fag gennem en mørkegrønmalet, beklædt, ældre, todelt revledør, der har smedede beslag på indersiden. Den har overvindue med blomsterkrans og løvværk. Foran døren ligger en granitsten. Stueetagen har butikssindretning med en nyere butiksdør med rude omgivet af to nyere, store butiksvinduer. Første sal har ældre korspostvinduer, mens anden og tredje sal har torammede to- og trerudede vinduer med koblede rammer. I kvistene sidder nyere, torammede vinduer. Alle vinduer er hvidmalede.

Gårdsiden har grundmuret stueetage, og derover er der rødmalet bindingsværk med pudsede, rødkalkede tavler. Anden sal har dokker i undertavlene. I stueetagen sidder to nyere, grønmaledede døre og to nyere korspostvinduer med koblede rammer. På de øvrige etager er nyere vinduer med koblede rammer, korspostvinduer på første sal og

de øvrige med torammede, trerudede vinduer. På anden sal er bevaret et enkelt ældre, torammet, seksrudet vindue med hjørnebånd og stjerthager.

Den ene dør på gårdsiden fører ind til et toiletrum, mens den anden, der sidder i det vestligste fag, fører ind til den gennemgående forstuegang. Gulv, trappetrin og reposer er belagt med blå linoleum, vægge er beklædt med staffbrædder, og der er pudsede lofter. Forstuen udvider sig på det sted, hvor trappen er ført op. Trappen er en ligeløbstrappe med bræddebeklædte underløb, hulbalustre og udkehlet håndliste. Alle døre ud mod trapperummet er nyere tofyldingsdøre.

Første sal er indrettet med to tofagsstuer mod gaden, et værelse mod gården på to fag samt det tidligere køkken med køkkenskorsten og et afdelt toilet mod gården på et fag. Lejligheden har nyere bræddegulve, nyere tofyldingsdøre og generelt pudsede vægge og lofter uden gesimser. Stuerne mod gaden har bevaret ældre brystnings, pille- og lysningspaneler og ældre vinduer med rundpost. I den vestlige stue er en pudset, afrundet kakkelovnsniche omgivet af et ældre gericht. Mellem de to stuer er der en nyere bred åbning med blændkarm og gericht. Værelset mod gården har høje fodpaneler og er indrettet med et lille tekøkken.

Anden sal kunne ikke besigtiges, men tredje sal er indrettet som første, hvor de to stuer mod gaden dog er slået sammen til én firefags stue. Stuen og værelset mod gården har nyere bræddegulve og pudsede lofter uden gesims. Gavle og midterskillevæg er beklædt i fuld højde med ældre bræddepaneler opdelt med rammestykker. Der er gamle tofyldingsdøre med indstukne hængsler både mod trappen og i lejligheden. Køkkenskorstenen er bevaret. Der er indgang til et toilet mod gården fra reposen.

— BYGNINGSHISTORIE

Antonigade er en af Københavns ældste gader og kan følges helt tilbage til omkring 1400, hvor den udgjorde den vestlige ende af Grønnegade. I et skøde fra 1419 benævnes den Pouelsstræde, og i 1531 kaldes den Lille Pilestræde i forbindelse med salg af en ejendom i gaden, som tilhørte Antonitterklosteret i Præstø. Efter dette "Antonii Huus" blev gaden opkaldt Antonistræde. I en årrække omtales gaden også blot som "Børstenbindergaden" på grund af de mange børstenbindere, der boede dér.

Antonigade slap heldigt fra begge de store bybrande i 1728 og 1795, og der var derfor langt op i tiden bevaret meget gamle bygninger her. Men i 1897 blev hele den sydlige side af det gamle stræde nedrevet, gaden blev gjort bredere, og store moderne ejendomme blev opført.

Antonistræde blev herefter i 1901 omdøbt til Antonigade. Senere blev det nordsidens tur, og af de gamle bygninger blev kun Antonigade 3 til 9 bevaret. I 1935 ønskede ejeren at nedrive nr. 9, men det skete ikke. Nr. 5 blev der imod senere nedrevet, og der er efterladt et hul i husrækken, som nu anvendes som indkørsel til en parkeringskælder.

Antonigade 3 er opført før 1712, måske endda før 1682, i to etager med grundmuret stueetage og resten i bindingsværk. Inden 1733 blev bygningen forhøjet til tre etager med mansardtag. Mellem 1733 og 1799 blev den igen ombygget og forhøjet. Kordongesimsen nævnes først i 1899 samtidig med, at bygningen omtales som oliemalet.

I 1993 blev bygningen istandsat med ny tagbeklædning, nye kviste, ny skorstenspipe, ny facadepuds, istandsættelse og delvis fornyelse af vinduer og døre samt ombygning af underfacaden.

— KILDER

Bramsen, Bo red.: København, før og nu – og aldrig, 1987

Bydelsatlas Indre By/Christianshavn, 1996

Engqvist, H.H.: Københavnske borgerhuse, 1948

Fisker, Kay: De københavnske boligtypers udvikling, Arkitekten, XXXVIII. 5. 1938

Hartmann, Sys og Villadsen, Villads: Byens Huse – Byens Plan, Danmarks arkitektur, København 1979

Kayser, Kjeld: Københavner bindingsværk, Nationalmuseet, 1985

Langberg, Harald: Københavns gamle bydel, Foreningen til gamle bygningers bevaring, 1948

Nationalmuseet: Historiske huse i det gamle København, 1972

O.C. Nielsen: Antonigade, byhistorisk-topographisk Skildring, København 1935

Skaarup & Jespersen, red.: Ældre Etageejendomme, Boligstyrelsen, 1987

Strømstad, Poul red.: Ildebrandshuse, Nationalmuseet 1966

Stadsingeniørens Direktorat 1947: København fra bispetid til borgertid

Weilbachs Kunstnerleksikon. Red. Sys Hartmann m.fl. Forlagene Munksgaard og Rosinante. 1994-2000

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Ejendommens miljømæssige værdi knytter sig til beliggenheden i Antonigade, hvor forhuset nr. 3, sammen med nr. 7 og 9, giver et indtryk af, hvordan de gamle huse i strædet har set ud. Bygningerne fastholder dermed den ældre gadestruktur.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Antonigade 3 er overordnet knyttet til forhuset som et eksempel på en traditionel 1700-tals bygning, måske med rødder endnu længere tilbage i tiden. Bygningen er opført som et traditionelt toetages hus, som senere – lige som så mange andre bygninger i det gamle København – er forhøjet og ombygget flere gange. Forhøjelserne kan aflæses i bindingsværkets udformning og dimension på gårdsiden. Det middelalderlige stræde var præget af en bodebebyggelse, og denne struktur ses stadig i grundstørrelserne fra Antonigade 3 til 9. Det er således en gammel bebyggelsesstruktur, som stadig kan aflæses i de bevarede tre huse.

I det ydre knytter den kulturhistoriske værdi sig til forhusets grundmurede facade med fast fagdeling og med kordon-, hoved- og mansardgesims, som skaber et nedtonet, enkelt klassicistisk udtryk. Der knytter sig endvidere kulturhistorisk værdi til den fint dekorerede beklædte revledør, de ældre vinduer på første sal, der har bevarede rundposte, samt til den traditionelle opdeling af de øvrige vinduer. Mansardetagen, der betragteligt har udvidet tagetagens areal, samt forhøjelsen af gårdsiden til fem etager vidner om ønsket om at udnytte den snævre matrikel fuldt ud. Der knytter sig betragtelig kulturhistorisk værdi til gavlens og bagsidens bindingsværk, der afspejler datidens traditionelle byggeteknik og understreger forskellen mellem den repræsentative grundmurede facade og den funktionsbetingede gårdside. Der ligger også kulturhistorisk værdi i den store køkkenskorsten og gesimsrenden, om end begge dele er nyere.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til den velbevarede etage- og planløsning med den gennemgående forstuegang med trappe, hovedtagernes stuer mod gaden og kammer og et fags køkken med køkkenskorsten mod gården. Det er en helt traditionel disponering, som har rødder tilbage til den gamle bodeplan. Der knytter sig kulturhistorisk værdi til alle ældre og traditionelt udførte bygningsdele og detaljer, der giver karakter til ejendommens indre. Det gælder forstuens og trapperummets panelerede vægge og trappen

med sin enkle udformning med indstemte trin, hulbalustre, udkehlet håndliste og bræddebeklædte underløb. Dertil kommer de enkelte bevarede tofyldningsdøre med indstukne hængsler og ældre gerichter, brystnings-, pille- og lysningspaneler, kakkelovnspladser, de enkle bræddepaneler i væggenes fulde højde på tredje sal samt den gennemgående køkkenskorsten i alle etager.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til facadens enkle, klassicistiske udtryk, der karakteriseres ved et fladebetonet, taktfast udtryk brudt af en enkel retkantet kordongesims og afsluttet foroven af en profileret hovedgesims. Den glatte murflade, de enkle horisontale linjer og den regelmæssige og taktfaste placering af vinduerne bidrager til facadens overordnede rolige og værdige fremtræden. På bagsiden knytter den arkitektoniske værdi sig til gårdsidernes traditionelle bindingsværk, den regelmæssige vinduessætning samt den enkle farvesætning.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig til det panelerede hovedtrapperum og til stuerne mod gaden, hvor de fint forarbejdede og nedtonede snedkerdetaljer vidner om datidens enkle udsmykningsidealer.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig overordnet til ejendommen som en repræsentant for et byhus, som går tilbage til tiden før den store bybrand i 1728, og som derefter er ombygget og forhøjet.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til forhuset med den grundmurede klassicistiske facade med kordon- og hovedgesims og den faste vinduestakt. Hertil kommer gavlenes og bagsidens bindingsværk, det teglhængte tag med mansard og profileret mansardgesims til gaden, den store køkkenskorsten og gesimsrenden mod gården. Hertil kommer den beklædte hoveddør og de ældre vinduer med alle detaljer samt kontrasten imellem facaden og den traditionelle bindingsværksgårdside. Endvidere kommer den traditionelle materiale- og farveholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den velbevarede oprindelige grundplan med den gennemgående, panelerede forstuegang og hovedtrappen med alle dens detaljer. Hertil kommer lejlighedernes traditionelle plandisponering med stuer mod gaden og kammer og køkken mod gården samt alle de oprindelige og ældre bygningsdele og -detaljer, herunder brystnings-, pille- og lysningspaneler, de med brædder og ramstykker fuldt

panelerede vægge på tredje sal, de bevarede tofyldingsdøre med indstukne hængsler og samtidige gerichter, kakkelovnsnicher samt den gennemgående traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.

